

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Liber Theologiæ Moralis, Viginti Qvatvor Societatis Iesv Doctoribvs Reseratvs

Escobar y Mendoza, Antonio de

Lvgdvni, 1659

VII. Regula ad cognoscendum, num obliget sub mortali.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41066

&c. delinquentem non teneri cum grauis infamiae periculo hanc poenam ante iudicis sententiam subire.

43. *Obligat ne in conscientia lex illa, qua iuri diuino, aut communi bono aduersatur: aut qua legislatoris potestatem excedit: aut qua onus improporionatum imponit: aut qua in falsa praesumptione fundatur?* Non obligat, modo scandali, aut perturbationis Reipublicae periculum absit.

44. *Tenemur ne Legibus, ac sententijs Tyranni parere?* Tenemur profecto Legibus latis ab eo, qui solum tyrannus est regimine, & administratione: id est, qui iuste quidem possidet Regnum, sed iniuste subditos aggrauat; hic enim est legitimus superior. Porro tyranno qui per vim Regnum vsurpauit obedire tenemur, quandiu pacifice Regnum possidet, & Reipublicae non resistit. Nec enim Christicolae in terris Turcarum existentes à Turcae Legibus eximuntur, licet Turca tyrannus sit Regni vsurpatione. *Peccat ne Tyrannus Leges & sententias ferendo?* Non; hoc enim Reipublicae auctoritate praestat, quae ex suppositione tyrannidis vult ab ipso exerceri iudicia, ne incommoda multiplicentur. Delinquit tamen ille non solum Regnum vsurpando, verum & illud iniuste retinendo.

C A P V T VII.

Regulas exhibeo, quae cognoscitur, num Leges obligent sub mortali.

45. *Quoniam modo poteris dignoscere, an Lex obliget sub mortali, nec ne?* Id aperte praestabo, si septem hasce regulas mente euoluerim. *Prima*, mentem legislatoris rimatur, quae ex materiae grauitate, aut ex alijs coniecturis colligitur. Vnde Lex quando absolute condita est, non addito sub qua culpa velit obligare legislator, iuxta materiae grauitatem est iudicandum.

46. *Secunda* sumitur ex verbis, quae Lex fertur, modò leuitas materiae non excuset. v. gr. lex illa obligat sub mortali, quae in graui materia fertur in haec verba: *Iubemus, praecipimus, prohibemus, &c. Praecipimus in virtute sanctae obedientiae, sub indignatione Dei, &c.* Item verbum *oportet*: nec non Lex verbo imperatiuo condita posita materiae grauitate; & illa: *Sancimus, statuimus, &c.* Legislator enim hac loquendi forma quantum potest obligare velle censetur.

47. *Tertia*

47. *Tertia* ex materiae gravitate desumitur; ex gravi materia gravis obligatio Legis colligitur: in materia autem levi Legislator non potest sub mortali obligare; quia Lex esset iniusta. *Quoniam modo discimus num Legis materia gravis sit, an levis? Vix certa regula potest adscribi, sed prudentis arbitrio relinquendum. Attamen ego finem Legis contemplerer: Lex enim, quæ ex se levis est, habita ratione finis gravis assolere apparet. Num in materia gravi potest Legislator sub veniali obligare? Quis dubitet; quia moralis actus agentis intentionem non excedit.*

48. *Quarta* regula, ex vna Lege aliam explicante, aut ex communi hominum æstimatione Legem sub mortali obligare petenda est.

49. *Quinta* ex Legis acceptatione: Lex enim obligat, quatenus acceptatur. Si ergo non acceptatur vt obligans sub lethali, sub lethali non obligat, etiam si Legislator intentionem habuisset graviter illigandi: nisi intenderit ille independentem ab acceptatione obligare.

50. *Sexta* in pœnæ gravitate fundatur: pœna enim proportionem debet habere cum delicto. *Obligat ne sub mortali Lex, quæ gravem pœnam continet, quando pœna huiusmodi ponitur in re levi tantum ad terrorem? Minimè: nec enim esset iusta Lex, quæ sub pœna capitis leporum venationem prohiberet, ob materiae levitatem. Vnde subditus non tenetur illi Legi vt pote inualidæ obedire in conscientia, nisi ex aliqua circumstantia iusta præsumatur.*

51. *Septima* denique ex aliqua gravi censura colligitur, vel Ecclesiastica pœna transgressoribus Legis imposita: nam gravis censura, v.gr. excommunicatio maior, aut gravis suspensio non fertur nisi ob lethalia delicta.

CAPVT VIII.

De Lege irritante.

52. **A**cta, quæ sunt contra aliquam Legem irritantem, sunt ne valida? Ipso facto in vtróque foro inualida sunt. Vnde qui contractu irritato rem accepit, talis actus vi præcisè non potest illam vt propriam retinere: quia per irritum contractum dominium non acquiritur.

53. *Num irritatio ipso facto incurritur ante declarationem? Incurritur quidem, quando irritatio in falsa præsumptione non*